

Inger Håland og Marit Getz Wold

Forholdet mellom yrkesaktivitet og omsorgsforpliktelser

Rapporter I denne serien publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå desember 2011 Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.	Standardtegn i tabeller	Symbol
ISBN 978-82-537-8263-8 (trykt)	Tall kan ikke forekomme	.
ISBN 978-82-537-8264-5 (elektronisk)	Oppgave mangler	..
ISSN 0806-2056	Oppgave mangler foreløpig	...
Emne: 06.01	Tall kan ikke offentligjøres	:
Trykk: Statistisk sentralbyrå	Null	-
	Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
	Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
	Foreløpig tall	*
	Brudd i den loddrette serien	—
	Brudd i den vannrette serien	
	Desimaltegn	,

Forord

Dette er en rapport fra en tilleggsundersøkelse til Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) i 2010 om forholdet mellom yrkesaktivitet og omsorgsforpliktelser. En undersøkelse om samme tema ble gjennomført i 2005, men ikke med identiske spørsmål.

Undersøkelsen er et ledd i en samlet europeisk undersøkelse initiert av Eurostat, EU sitt statistikkbyrå. Formålet med denne undersøkelsen er å kartlegge hvordan kvinner og menn kombinerer omsorgsansvar med yrkesdeltakelse og å gjøre sammenlikninger mellom europeiske land. Ytterligere tilleggsspørsmål er tatt inn på oppdrag for Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Arbeidsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet. Eurostat har ennå ikke publisert tall for landene, slik at denne rapporten inneholder bare tall fra Norge.

Rapporten er utarbeidet av rådgiver Inger Håland og seniorrådgiver Marit Getz Wold, seksjon for arbeidsmarkedsstatistikk.

Prosjektstøtte: Arbeidet er utført på oppdrag av Eurostat og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Arbeidsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet.

Sammendrag

Denne undersøkelsen har som formål å kartlegge hvordan yrkeslivet kombineres med ulønnet omsorgsansvar for barn og pleietrengende voksne familiemedlemmer. I 2010 oppga 23 prosent, 684 000 personer, i alderen 20-64 år å ha omsorgsansvar for barn under 8 år.

Om barnet var sykt, var det stort sett en jevn fordeling mellom kvinner og menn med hensyn til hvem som var hjemme fra jobb. Siden kvinner arbeider vesentlig mer deltid enn menn, var nok likevel kvinner samlet sett mer hjemme ved barns sykdom. Av 100 000 deltidssysselsatte med omsorgsansvar for barn oppga 60 prosent at grunnen til at de arbeidet deltid, var omsorgsansvaret. Nesten alle disse var kvinner.

Også ikke-sysselsatte benyttet seg av barnetilsyn. 19 000 av de 60 000 ikke-sysselsatte som hadde tilsyn til sine barn, oppga at de ikke arbeidet på grunn av omsorg for barn. Her var også nesten alle kvinner. Dette viser at fremdeles arbeider langt flere kvinner enn menn arbeider deltid eller velger å ikke være i arbeid på grunn av omsorgsansvar for barn.

Undersøkelsen kartla også tilsyn med barn som ikke bor i husholdningen. Dette vil typisk gjelde foreldre som har delt omsorg. Her utgjorde mennene 60 prosent av dem som oppga å ha et slikt jevnlig tilsyn. Dette skyldes antakelig at barnet i stor utstrekning bor hos mor.

Av hele befolkningen i alderen 20-64 år oppga 4 prosent, 105 000 personer, at de hadde omsorgsansvar for pleietrengende voksne familiemedlemmer i eller utenfor egen husholdning. Her bærer kvinnene det tyngste ansvaret. 63 prosent av dem som oppga at de hadde slikt omsorgsansvar var kvinner. Nesten halvparten av alle som oppga slikt omsorgsansvar, var i alderen 50-59 år. Av de som hadde tatt seg fri fra arbeidet i løpet av de siste 6 månedene for å ta seg av pleietrengende eldre i familien, utgjorde kvinnene to tredeler.

Undersøkelsen kartla også graden av fleksibilitet i arbeidslivet i forhold til å ivareta omsorgsansvar enten det gjaldt barn eller pleietrengende voksne. Selv om de fleste har fleksible arbeidstidsordninger, enten som vanlig fleksitid eller som anledning til å ta seg fri hele dager av familieårsaker, var det 137 000 som oppga at de aldri hadde anledning til å ta seg fri fra arbeidet hele dager. Det utgjorde 6 prosent av alle ansatte. Mange av disse arbeidet i yrker innen helse- og skoleområdet, men det gjaldt også transportarbeidere og håndverkere.

Abstract

This report provides the main results from the survey of reconciliation between work and family life. It is based on an ad hoc module of the Labour Force Survey in 2010. Its objective is to survey how work is combined with unpaid care for children and adult family members in need of care. In 2010, 23 per cent, or 684 000 persons between 20-64 years, stated that they had care responsibilities for children under the age of 8 years.

There was an equal sharing of staying at home from work when the child is ill between men and women. But considering the fact the more women than men work part-time, one can presume that altogether women are staying at home to take care of ill children to a larger degree than men. Among the 100 000 part-time workers with care responsibilities for children, 60 per cent stated that care responsibilities was the reason they worked part-time. Almost all these were women.

Of 60 000 non employed persons with care responsibilities for children, 19 000 stated that this was the reason they were not working. These were also almost all women. This shows that it is still a fact that more women than men choose not to work or work part-time because of care responsibilities for children.

The survey also counted the number of persons taking care of children not living in their own household. This will typically be the case for divorced parents with an equal share of care responsibilities. Of all persons stating to have such responsibilities on a regular basis, men constituted 60 per cent. One of the reasons for this is that the child in most cases is living with her or his mother.

4 per cent, or 105 000 persons at the age of 20-64 years, stated that they had had care responsibilities for elderly relatives within or outside their own household. The women are carrying the heaviest burden. 63 per cent of the persons stating to have such care responsibilities, were women. About the half of all these were at the age of 50-59 years. Among those that stated they had taken one or more days leave from work to care for the elderly relatives, women amounted to two thirds.

The degree of flexibility at work for employees with care responsibilities for children or adults was also surveyed. Although most people in this survey had flexibility of work, either ordinary flexitime or the opportunity of taking whole days off for family reasons, 137 000 stated that they never were able to organise their working time in order to take whole days off for family reasons. They constituted 6 per cent of the employees. Many of them were working in occupations within the health, educational or transport sector, and many were craftsmen.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
1. Innledning	7
1.1. Formål	7
1.2. Tilleggsundersøkelse til Arbeidskraftundersøkelsen (AKU).....	7
1.3. Utvalgsstørrelse og svarprosent.....	7
2. Barnetilsyn	8
2.1. Barnetilsyn etter grad av yrkesaktivitet	8
2.2. Omsorgsansvar og sysselsetting	8
2.3. Hjemme fra arbeidet for å ta seg av syke barn.....	9
2.4. Fravær grunnet planleggingsdag eller syk dagmamma.....	9
2.5. Redusert arbeidstid eller ulønnet permisjon for å ta seg av barn	10
2.6. Omsorg for barn som ikke bodde i husholdningen	10
3. Omsorg for pleietrengende voksne	11
3.1. Ulønnet omsorg for pleietrengende voksne i husholdningen.....	11
3.2. Ulønnet omsorg for pleietrengende voksne i og utenfor husholdningen.....	11
3.3. Deltidsarbeid eller ikke i arbeid på grunn av omsorg for pleietrengende voksne.....	13
3.4. Fravær fra arbeidet for å ta seg av pleietrengende voksne	13
4. Fleksibilitet i arbeidslivet	14
4.1. 4.1 Utbredelse av fleksibilitet i arbeidslivet.....	14
4.2. Muligheten til å ta fri hele dager av familieårsaker	14
Referanser	15
Vedlegg A: Spørreskjema	16
Vedlegg B: Utvalg	25
Figurregister	27
Tabellregister	28

1. Innledning

1.1. Formål

Formålet med denne tilleggsundersøkelsen til Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) i 2010 var å kartlegge hvordan kvinner og menn kombinerer omsorgsansvar med yrkesdeltakelse. De fleste kvinner og menn i Norge har i kortere eller lengre tid av sitt voksne liv omsorgsansvar. Ikke bare for sine barn, men også for de eldre i familien, foreldre eller svigerforeldre.

Norge har et godt tilbud av barnetilsynsordninger og omsorgstilbud for eldre sammenliknet med de fleste andre europeiske land. Likevel velger noen å arbeide deltid eller være hjemmearbeidende, blant annet for å kunne ivareta hele eller deler av omsorgen selv. Det er en sterk overvekt av kvinner som jobber deltid eller som ikke deltar i arbeidslivet i kortere eller lengre perioder. Denne undersøkelsen stilte spørsmål om dette skyldes deres omsorgsansvar. Videre ble det kartlagt om omsorgen var for barn eller voksne som egen ektefelle, samboer, partner, voksne barn eller andre familiemedlemmer som foreldre eller svigerforeldre.

Den demografiske utviklingen med stadig flere eldre sett i forhold til personer i yrkesaktiv alder, gjør at spørsmål om omsorg for denne gruppen blir stadig mer aktuelt. Denne undersøkelsen tar sikte på å gi noen svar på spørsmålet om hvordan dette omsorgsansvaret ble ivaretatt og hvor omfattende den frivillige, private omsorgen var i 2010.

1.2. Tilleggsundersøkelse til Arbeidskraftundersøkelsen (AKU)

Statistisk sentralbyrå har i løpet av 2010 gjennomført en spørreundersøkelse for å få svar på noen av disse spørsmålene. Undersøkelsen kom som et tillegg til den ordinære Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) i SSB.

Undersøkelsen er et ledd i en samlet europeisk undersøkelse initiert av Eurostat, EU sitt statistikkbyrå. En del av spørsmålsstillingene er preget av at de skal stilles til husholdninger over hele Europa, der de fleste land har kommet langt kortere i utbygging av tilsynsordninger for barn og pleie- og omsorgsordninger for eldre. I tillegg har Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Arbeidsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet bestilt ytterligere tilleggsspørsmål rettet inn mot norske forhold. Departementene var opptatt av spørsmål som omfanget av fravær fra arbeidet grunnet barns sykdom, eller fordi barnehage eller skolefritidsordning var stengt. Dessuten ville de ha spørsmål for å klargjøre omfanget av ulønnet omsorg for pleietrengende voksne utenfor husholdningen. De ville også kartlegge hvor mange dager den som ga omsorgen hadde tatt seg fri, og hvilken type fraværsordning som ble benyttet. Eurostat har ennå ikke publisert tall fra undersøkelsen slik at denne rapporten inneholder bare tall for Norge.

1.3. Utvalgsstørrelse og svarprosent

Den ordinære AKU, som gjennomføres hvert kvartal, har et utvalg på 24 000 personer i alderen 15-74 år. For denne tilleggsundersøkelsen var utvalget begrenset til 15-64 år. Man intervjues i AKU 8 ganger i løpet av 8 påfølgende kvartaler. Tilleggsspørsmålene gikk til personer som var med for 1. og 8. gang gjennom hele året. Om lag 15 prosent av svarene er gitt via indirekte intervju, ved at en i familien svarer for en som er fraværende. Antallet som ble intervjuet var 17 699 personer. Svarprosenten var 85.

2. Barnetilsyn

De aller fleste familier med barn under 8 år hadde en form for tilsynsordning for sine barn. Med tilsyn menes her barnehage, dagmamma, skolefritidsordning, familiebarnehage, praktikant eller au pair. Ettersom Eurostat har gitt aldersgrensen på intervjuobjektene som skal spørres, ble spørsmålet om barnetilsyn stilt til alle i aldersgruppen 15-64 år. I våre analyser har vi tatt ut de yngste i denne aldersgruppen, ettersom svært få i alderen 15-19 år har egne barn. Disse yngste kan ha passet yngre søsken, men det var ikke relevant for denne analysen.

I undersøkelsen var aldersgrensen for barn med behov for tilsyn generelt satt til under 15 år, og i noen tilfeller til 8 år. I denne rapporten måtte vi gjøre et valg mellom aldersgrense 8 eller 15 år. Vi har valgt å holde oss til bruk av tilsynsordninger for barn under 8 år, fordi relativt få oppgir bruk av tilsynsordninger for barn som er eldre enn dette.

2.1. Barnetilsyn etter grad av yrkesaktivitet

Av de sysselsatte med barn under 8 år hadde 80 prosent en tilsynsordning for barna sine. Med tilsynsordning menes her barnehage, dagmamma, au-pair eller skolefritidsordning. Av de resterende 20 prosent som ikke hadde barnetilsyn, var flertallet menn. En forklaring på at disse ikke benyttet barnetilsyn selv om de var sysselsatte, kan være at de hadde en kone eller samboer som jobbet deltid eller var hjemmearbeidende. En annen forklaring kan også være at dette var barn i den eldste aldersgruppe mellom 6 og 8 år og at de hadde andre, mer uformelle tilsynsordninger for disse barna, som eldre søsken hjemme og liknende.

Av de som oppga at de hadde tilsynsordninger, hadde 47 prosent dette i 30-40 timer i uken. 9 prosent hadde tilsyn mer enn 40 timer per uke.

Det var 92 000 personer med barn under 8 år som oppga at de ikke var sysselsatte. Av disse hadde likevel 65 prosent tilsyn til barna. Her var et stort flertall kvinner.

Tabell 2.1. Personer med barn under 8 år etter sysselsettingsstatus og bruk av tilsynsordninger. 2010. 1 000

	I alt	Sysselsatte i alt	Sysselsatte med kort deltid ¹	Ikke sysselsatte
I alt	684	592	34	92
Med tilsynsordning	537	477	23	60
Uten tilsynsordning	145	114	10	31
Menn i alt	325	303	6	22
Med tilsynsordning	253	239	4	14
Uten tilsynsordning	71	63	2	8
Kvinner i alt	359	289	28	70
Med tilsynsordning	284	238	19	46
Uten tilsynsordning	74	51	8	23

¹ Kort deltid gjelder sysselsatte som arbeider under 20 timer i uka.

2.2. Omsorgsansvar og sysselsetting

Av de sysselsatte med barn under 8 år var det 477 000 som benyttet seg av barnetilsyn. De utgjorde 81 prosent av alle i tilsvarende omsorgssituasjon. Av disse var 100 000 deltidssysselsatte. Flertallet betraktet seg som yrkesaktive, noen få som skoleelev/student eller som hjemmearbeidende.

Av de deltidssysselsatte oppga 60 prosent at grunnen til at de arbeidet deltid, var omsorgsansvar for barn. Nesten alle disse var kvinner. Også ikke-sysselsatte benyttet seg av barnetilsyn. 19 000 av de 60 000 ikke-sysselsatte som hadde tilsyn til sine barn, oppga at de ikke arbeidet på grunn av omsorg for barn. Her var også nesten alle kvinner. Dette tyder på at det fremdeles er slik at langt flere kvinner enn menn arbeider deltid eller velger å ikke være i arbeid på grunn av omsorgsansvar for barn.

2.3. Hjemme fra arbeidet for å ta seg av syke barn

Undersøkelsen skulle også kartlegge omfanget av fravær fra arbeidet grunnet sykt barn under 15 år. Av 902 000 sysselsatte oppga 44 prosent at de hadde vært hjemme fra arbeidet med sykt barn i løpet av de siste 6 månedene. Om vi her avgrensner til personer med barn under 8 år, hadde om lag 55 prosent vært hjemme med sykt barn. At prosentandelen øker ved å avgrense til barn under 8 år, kan skyldes at retten til lønnet fravær gjelder for barn under 12 år, og at eldre barn ikke har samme behov for tilsyn. I begge tilfellene var det en jevn fordeling mellom kvinner og menn som oppga at de var hjemme. Men her bør en ta i betraktning at mange flere kvinner enn menn jobber deltid, og de vil i mindre grad trenge å ta seg fri fra arbeidet for å være hjemme med sykt barn.

Tabell 2.2. Sysselsatte med barn under 15 år etter om de har vært hjemme med sykt barn, etter kjønn og heltid/deltid. 2010. 1000 og prosent

	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
	1 000			Prosent		
Sysselsatte med barn	902	459	443	100	100	100
- Hjemme med sykt barn	401	195	206	44	43	46
- Ikke hjemme med sykt barn ..	478	253	225	53	55	51
- Uoppgitt	23	11	12	3	2	3
Av dette:						
Heltidssysselsatte	711	432	279	100	100	100
- Hjemme med sykt barn	316	188	128	44	43	46
- Ikke hjemme med sykt barn ..	381	236	146	54	55	52
- Uoppgitt	14	8	4	2	2	2
Deltidssysselsatte	189	26	163	100	100	100
- Hjemme med sykt barn	84	7	77	44	27	47
- Ikke hjemme med sykt barn ..	96	17	79	51	65	49
- Uoppgitt	9	2	7	5	9	4

Undersøkelsen kartla også hvor mange dager sysselsatte med barn under 15 år hadde vært fraværende i løpet av de siste 6 månedene for å ta seg av syke barn. Om lag 80 prosent av de 401 000 personene oppga at de var fraværende mellom 1 og 5 dager. Samlet sett er omtrent like mange menn som kvinner hjemme med sykt barn. Men etter hvert som fraværsdage øker, øker kvinneandelen. Bare 4 prosent oppga at de var fraværende på grunn av sykt barn i mer enn 10 dager.

Tabell 2.3. Sysselsatte med barn under 15 år som har vært hjemme med sykt barn i løpet av de siste 6 måneder etter antall fraværsdager og kjønn. 2010. 1000

Antall dager	I alt	Menn	Kvinner
I alt	401	195	206
1- 5 dager	330	165	165
6-10 dager	45	20	25
11-20 dager	10	4	6
21 dager og over	3	1	2
Husker ikke	13	5	7
Av dette mer enn 10 dager	3	1	2

2.4. Fravær grunnet planleggingsdag eller syk dagmamma

Undersøkelsen kartla også hvor mange som måtte ta seg fri fra arbeidet for å være hjemme med barn fordi barnehagen eller skolefritidsordningen hadde planleggingsdag, eller fordi dagmamma var syk. 172 000 av de sysselsatte med barn under 8 år, det vil 29 prosent, hadde i løpet av de siste 6 månedene vært hjemme fra arbeidet av denne grunn. Fordelingen på kjønn var temmelig lik. I over 80 prosent av tilfellene dreide det seg om 1 til 2 dagers fravær.

Tabell 2.4. Sysselsatte med barn under 8 år etter fravær grunnet planleggingsdag eller syk dagmamma etter kjønn. 2010. 1000

Dager fravær	I alt	Menn	Kvinner
I alt	172	79	93
1-2 dager	142	67	75
3-5 dager	28	11	17
Uoppgitt	1	0	1

300 000 oppga at de *ikke* hadde tatt seg fri fra arbeidet av de samme grunner. Her var 60 000 deltidssysselsatt, av disse 90 prosent kvinner. Deltidsansatte har selvsagt større muligheter til å være hjemme uten å måtte ta seg fri fra arbeidet.

2.5. Redusert arbeidstid eller ulønnet permisjon for å ta seg av barn

Redusert arbeidstid

En sentral problemstilling i denne tilleggsundersøkelsen var å kartlegge rettigheter og forhold rundt foreldrepermisjon i landene i EU. En problemstilling dreide seg om fravær fra arbeidet for foreldre i forbindelse med fødsel. Spørsmålsstillingen illustrerer at de fleste landene i Europa på langt nær har så gunstige ordninger for foreldrepermisjon som Norge.

I Norge var det bare 84 000 personer, rundt 14 prosent av de sysselsatte med barn under 8 år, som oppga at de hadde hatt redusert arbeidstid i minst en måned etter den vanlige lønnete foreldrepermisjonen for å ta seg av det yngste barnet i husholdningen. Det store flertallet, 506 000 personer eller 85 prosent, oppga at de ikke hadde hatt redusert arbeidstid av denne grunn. Av disse var 408 000 heltidssysselsatte og 98 000 deltidssysselsatte.

Ulønnet permisjon

Det var heller ikke mange med barn under 8 år som hadde hatt ulønnet permisjon i minst 1 måned etter den vanlige lønnete foreldrepermisjonen. Av de som enten var sysselsatte i 2010 eller var sysselsatte da barna var små, var det bare 38 000 personer, 6 prosent, som hadde hatt ulønnet permisjon. For de fleste varte den under 6 måneder.

2.6. Omsorg for barn som ikke bodde i husholdningen

Undersøkelsen kartla også tilsyn med barn som ikke bodde i husholdningen. Dette vil gjelde foreldre som har delt omsorg. Her var egne barn og stebarn inkludert. 67 000 oppga at de hadde jevnlig tilsyn med barn under 15 år som ikke bodde hos seg. Her utgjorde mennene 60 prosent. Med tilsyn menes pleie, pass, hjelp til hjemmelekser, deltakelse i lek, høytlesning og liknende. Dette gjaldt for alle personer i alderen 20-64 år.

3. Omsorg for pleietrengende voksne

Undersøkelsen hadde også som målsetting å finne ut hvor mange som hadde jevnlig omsorg for syke, gamle og funksjonshemmede voksne, både i og utenfor husholdningen. I store deler av Europa er det mer vanlig at eldre slektninger bor sammen med familien, og på den bakgrunn var det formålstjenlig å skille mellom omsorg i og utenfor egen husholdning. Undersøkelsen viser at omsorg for pleietrengende voksne som bor i samme husholdning er forholdsvis lite utbredt i Norge. Derimot var det 4 prosent som hadde omsorgsansvar for voksne utenfor ens egen husholdning. For de aller fleste vil dette være foreldre og svigerforeldre. Undersøkelsen tok også sikte på å finne ut i hvilken grad disse ulønnete oppgavene hadde innflytelse på valg av deltakelse i arbeidslivet. Dernest ville vi her finne ut omfanget av denne frivillige, ulønnete omsorgen. Vi kartla om det var menn eller kvinner som har størst omsorgsansvar, og hvilken aldergruppe som utfører mest omsorg. Vi ville også undersøke om dette skyldes mangel på andre omsorgsordninger.

3.1. Ulønnet omsorg for pleietrengende voksne i husholdningen

Av hele befolkningen i alderen 20-64 år svarte 18 000 (1 prosent) at de hadde regelmessig ulønnet omsorg for pleietrengende gamle, syke og funksjonshemmede over 15 år i sin egen husholdning. Flertallet var kvinner. Med omsorg menes her pleie, stell, hjelp til husarbeid og personlig økonomi, sosialt samvær, spaserturer og lignende.

Men om lag like mange har svart vet ikke på spørsmålet om de hadde denne typen omsorg. Det kan tyde på at noen flere har slik omsorg, men de aller fleste oppga altså at de ikke har en slik omsorgsforpliktelse i sitt eget hjem.

3.2. Ulønnet omsorg for pleietrengende voksne i og utenfor husholdningen

Av hele befolkningen i alderen 20-64 år oppga 105 000 personer, 4 prosent, at de hadde regelmessig ulønnet omsorg for pleietrengende gamle, syke og funksjonshemmede over 15 år *utenfor* sin egen husholdning. Over 80 prosent av disse omsorgsutøverne var sysselsatte, derav 1/3 deltidsarbeidende. De aller fleste av disse var kvinner (82 prosent).

I tabellene nedenfor har vi slått sammen omsorgsansvar i og utenfor husholdningen. Til sammen hadde 120 000 personer omsorgsansvar. Når vi har sammenliknet sysselsettingsandelen for menn og kvinner med og uten omsorgsansvar, viser disse små forskjeller i yrkesdeltakelsen enten man hadde omsorgsansvar eller ei. Men kvinner valgte i noe større grad å jobbe deltid når de hadde omsorgsansvar.

Tabell 3.1a. Personer med omsorg for pleietrengende voksne både i og utenfor husholdningen etter sysselsetting, heltid/deltid og kjønn. 2010. 1 000

	I alt	Menn	Kvinner	Prosent		
				I alt	Menn	Kvinner
I alt	120	45	76	100	100	100
Sysselsatte	97	37	60	80	82	79
Heltid	66	32	34	69	87	57
Deltid	30	5	25	31	13	43

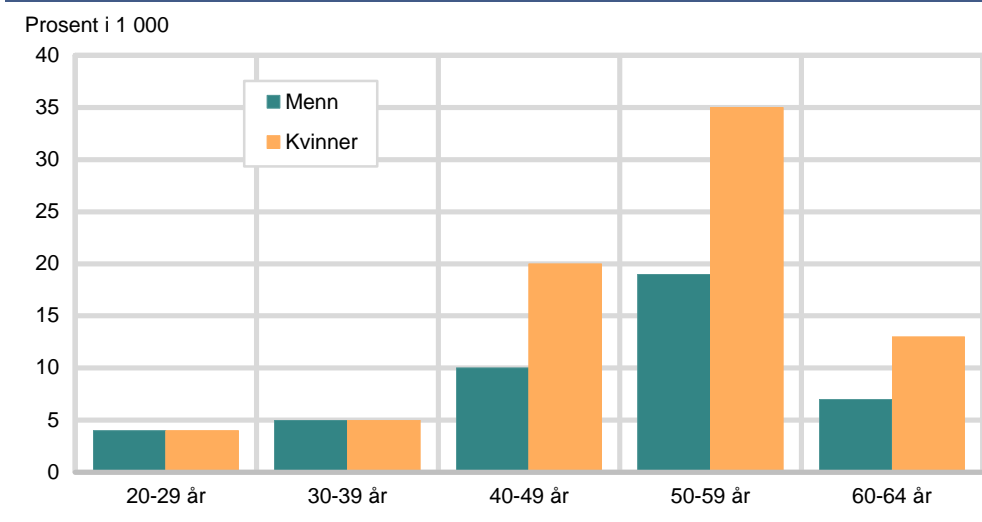
¹ Sysselsettingsprosenten er beregnet av personer i alt, mens heltid og deltid er beregnet av antallet sysselsatte.

Tabell 3.1b. Personer uten omsorg for pleietrengende voksne både i og utenfor husholdningen etter sysselsettingsstatus, heltid/deltid og kjønn. 2010. 1 000

	I alt	Menn	Kvinner	Prosent		
				I alt	Menn	Kvinner
I alt	2 784	1 436	1 349	100	100	100
Sysselsatte	2 213	1 177	1 036	79	82	77
Heltid	1 704	1 055	649	77	90	63
Deltid	505	120	384	23	10	37

Av de 120 000 som oppga at de hadde omsorgsansvar for pleietrengende voksne i og utenfor husholdningen, var 45 000 menn og 76 000 kvinner. Om lag halvparten var i aldersgruppen 50-59 år. Dette er en aldersgruppe som i hovedsak er ferdig med omsorgsansvar for barn, og som nå får omsorgsansvar for pleietrengende voksen slektning. Tabellen nedenfor viser at omsorgsansvaret i de yngste aldersgruppene er jevnt fordelt mellom kvinner og menn. Men fra 40 år og oppover er kvinnene i klart flertall.

Figur 3.1. Personer med omsorg for pleietrengende voksne i og utenfor husholdningen etter alder og kjønn. 2010. 1 000

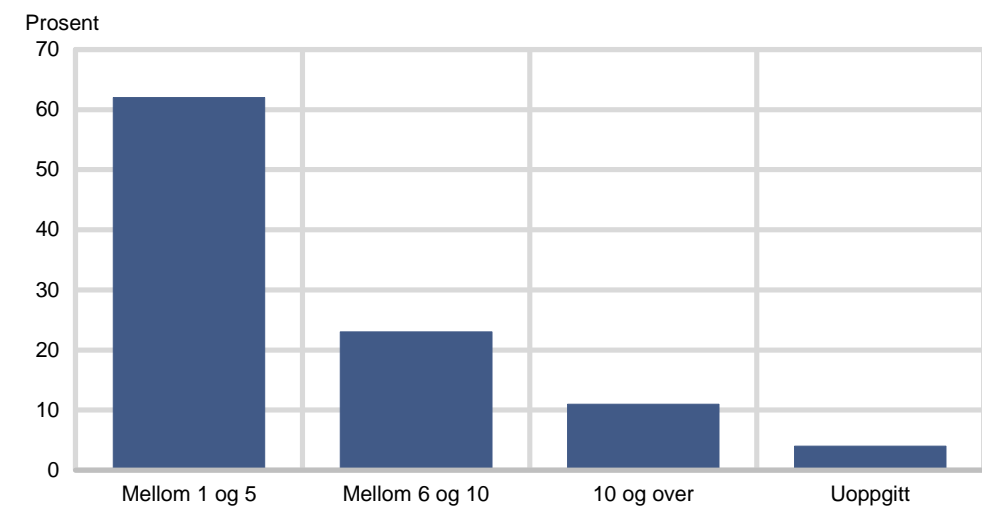

Undersøkelsen kartla også hvilken relasjon de som ga omsorg, hadde til de pleietrengende voksne. De aller fleste med omsorgsoppgaver utenfor husholdningen oppga at den voksne var ”annen slektning”. Dette er høyst sannsynlig foreldre eller svigerforeldre. Når det derimot gjelder omsorg innenfor husholdningen, fordeler denne seg mer likt overfor alle slektninger.

Tabell 3.2. Personer med omsorg for pleietrengende voksne i og utenfor husholdningen etter hvem de har omsorg for. 2010. Prosent

	I husholdningen	Utenfor husholdningen
I alt	100	100
Ektefelle/samboer/partner	31	1
Egne barn/stebarn/fosterbarn	28	5
Annen slektning	39	88
Annen ikke-slektning	2	7

Figur 3.2. Personer med omsorg for pleietrengende voksne utenfor husholdningen etter timer de har brukt på omsorg pr uke. 2010. Prosentdel

Når det gjaldt omsorgsansvar for personer utenfor egen husholdning, i alt 105 000 personer, ble de spurt om timer brukt på dette i uka. Det var imidlertid ikke tilvarende spørsmål om tidsbruk til omsorg i egen husholdning. Figur 3.2 viser derfor bare timer utenfor egen husholdning.

På spørsmål om hvor mange timer pr uke de gir slik omsorg, svarte 62 prosent at de gjorde dette mellom 1- 5 timer. Samlet utgjør ulønnet omsorgsoppgaver utenfor husholdningen i alt 17 000 ukeverk (å 37,5 timer).

3.3. Deltidsarbeid eller ikke i arbeid på grunn av omsorg for pleietrengende voksne

Av personer med omsorgsansvar for voksne oppga 53 000, det vil si 44 prosent, at de jobbet deltid eller at de ikke jobbet. Ett av formålene med undersøkelsen var å finne ut om det var omsorgsansvaret som var grunnen til dette. På spørsmålet oppga bare 12 prosent, eller 6000, at grunnen var omsorgsansvar for pleietrengende voksne både i og utenfor husholdningen. De fleste var kvinner. Størstedelen, 88 prosent, oppga at deres arbeidsvalg ikke har noen sammenheng med tilbudet i omsorgsordningene.

Undersøkelsen skulle deretter kartlegge om omsorgsordningene ikke er lett tilgjengelige, at de er for dyre eller har for dårlig kvalitet. Dette var en viktig problemstilling fra Eurostat sin side, men av de 6000 var det svært få som oppga noen av disse alternativene som årsak i Norge.

3.4. Fravær fra arbeidet for å ta seg av pleietrengende voksne

I alt hadde 97 000 sysselsatte personer omsorgsoppgaver for pleietrengende voksne både i og utenfor husholdningen. Av disse oppga 27 000 personer at de hadde tatt seg en hel dag fri fra arbeidet av denne grunn i løpet av de siste 6 månedene. 67 prosent av disse var kvinner. For de fleste dreide dette seg om 1-5 dager. Svært få oppga mer enn 10 dager.

Tabell 3.3. Sysselsatte med omsorg for pleietrengende voksne i og utenfor husholdningen som har hatt fravær fra arbeidet på grunn av omsorgen etter antall fraværsdager og kjønn. 2010

Dager	I alt	Menn	Kvinner
I alt	27	9	18
1-5 dager	20	6	14
6-10 dager	4	2	2
Over 10 dager	3	1	2

Undersøkelsen kartla videre forskjellige typer fravær fra arbeidet som ble benyttet for å ta seg av pleietrengende voksne. De fleste oppga bare én grunn. Tabellen viser prosentfordelingen mellom svarene.

Tabell 3.4. Fravær for sysselsatte personer med omsorgsoppgaver for pleietrengende voksne etter type fravær og kjønn. 2010. Prosent

Type fravær	I alt	Menn	Kvinner
I alt	100	100	100
Permisjon	27	16	32
Ferie eller fridager	30	41	25
Sykmelding fra lege	7	4	8
Egenmelding for sykdom	9	8	10
Annet	27	30	25

4. Fleksibilitet i arbeidslivet

Norge har på mange måter et fleksibelt arbeidsliv. Svært mange arbeidstakere har anledning til å variere sin arbeidstid innen bestemte rammer, gjerne knyttet til en viss kjernetid, der de må være tilstede, såkalt fleksitid. Likevel er det mange som er utenfor denne ordningen, som av ulike grunner må møte på arbeidet til et bestemt tidspunkt, og som ikke uten videre kan gå fra jobb tidligere ved hjelp av en fleksitidsordning. I denne undersøkelsen blir de som ikke har en fast ordning med fleksitid, bedt om å oppgi om de likevel har mulighet til å variere sin arbeidstid noe innen de faste rammene av familieårsaker.

4.1. Utbredelse av fleksibilitet i arbeidslivet

Av alle ansatte oppga 1,7 millioner, eller 80 prosent, at de har ulike former for fleksible arbeidstidsordninger. Ordningen med fleksitid er mest utbredt. I alt 933 000 har fleksitid, noen flere menn enn kvinner. 635 000 har anledning til å variere start og slutt på arbeidsdagen selv om de må arbeide et fast antall timer hver dag, eller arbeidsgiver gir dem anledning til å variere arbeidsdagen av familieårsaker. 84 000 bestemmer sin arbeidstid selv.

489 000 har ingen form for fleksible arbeidstidsordninger.

Tabell 4.1 Sysselsatte ansatte etter arbeidstidsordninger og kjønn. 2010. 1 000

Arbeidstidsordning	I alt	Menn	Kvinner
I alt	2 152	1 100	1 052
Fleksible ordninger	1 652	877	775
- Fleksitid	933	524	409
- Noe fleksibilitet av familieårsaker	635	298	337
- Bestemmer sin arbeidstid selv	84	55	29
Ikke fleksible arbeidstidsordninger	489	217	272
Uoppgitt	11	6	5

4.2. Muligheten til å ta fri hele dager av familieårsaker

Av de 489 000 som oppga at de ikke har noen form for fleksible arbeidstidsordninger, oppga de fleste at de kunne organisere arbeidsdagen sin slik at de likevel kunne ta fri hele dager fra arbeidet av familieggrunner. Da er muligheten til å bruke feriedager holdt utenfor. Men 137 000 personer oppga at de aldri har anledning til dette.

Tabell 4.2. Sysselsatte ansatte som ikke har fleksible arbeidstidsordninger etter muligheter til å organisere arbeidstiden slik at de kan ta fri hele dager på grunn av familieårsaker etter kjønn. 2010. 1 000

Mulighet for å ta seg fri	I alt	Menn	Kvinner
Ikke fleksible arbeidstidsordninger i alt	489	217	272
Kan likevel vanligvis ta seg fri	65	29	36
Kan bare unntaksvis ta seg fri	267	118	149
Kan aldri ta seg fri	137	61	76
Uoppgitt	20	9	11

Av de 137 000 som oppga at de aldri har anledning til å ta fri hele dager av familieårsaker, var 55 prosent kvinner. Mange av kvinnene hadde yrker innen helsevesenet som hjelpepleiere og sykepleiere, i skolen som grunnskolelærere og som barne- og ungdomsarbeidere. Mange av mennene var også grunnskolelærere og barne- og ungdomsarbeidere, eller de var håndverkere, som elektrikere og rørleggere. Innenfor transportyrker som buss- og sporvognsførere, lastebil- og vogn- og togførere var situasjonen den samme.

Referanser

Ylva Lohne (2006) Lettest for fedre å ta seg fri fra jobb. SSB magasinet, 26.10.2006

Vedlegg A: Spørreskjema

Spørsmålene om omsorgsansvar ble i utgangspunktet stilt til alle mellom 15 og 64 år. Deretter ble spørsmålene om barneomsorg bare stilt til de som hadde barn under 8 og/eller 15 år. De som oppga at de hadde omsorg for voksne, fikk spørsmål angående denne omsorgen. Hvilke spørsmål som ble stilt til hvem, vil framgå av filteret angitt før selve spørsmålene.

Bakgrunnsvariabler som beregnes til filter i skjema

Part

Bor IO sammen med ektefelle, samboer eller partner?

1. Ja
2. Nei

Barnu15

Består husholdningen av IOs eget barn, stebarn, ektefelle/samboers barn eller fosterbarn under 15 år?

1. Ja
2. Nei

Barnu8

Består husholdningen av IOs eget barn, stebarn, ektefelle/samboers barn eller fosterbarn under 8 år?

1. Ja
2. Nei

Aldyngst

Hvor gammel er det yngste barnet i husholdningen? Gjelder egne barn, stebarn, ektefelle/samboers barn og fosterbarn.

Alder: ____

Filter for hele TU: Hvis IOs alder = 15 – 64 år

Intro

I tillegg vil vi også stille deg noen spørsmål om hvordan arbeidsliv kan kombineres med omsorgsforpliktelser. Dette gjelder både barn og pleietrengende voksne.

Hvis barnu15 = Ja

Spm1a

Går noen av barna i husholdningen i barnehage, hos dagmamma, i skolefritidsordning eller har annet tilsyn?

Regn med familiebarnehage og praktikant/au pair.

Regn ikke med skolegang.

1. Ja	→	spm1b
2. Nei	→	spm3

Hvis Spm1a = Ja

Spm1b

Benytter [du/dere] en barnetilsynsordning for det yngste barnet?

Regn med barnehage, familiebarnehage, dagmamma, skolefritidsordning og praktikant/au pair.

Regn ikke med skolegang.

1. Ja	→	spm2
2. Nei	→	spm3

Hvis Spm1b = Ja

Spm2

Omtrent hvor mange timer per uke benytter [du/dere] vanligvis denne eller disse tilsynsordningene for det yngste barnet?

1. Inntil 10 timer per uke
2. 11-20 timer per uke
3. 21-30 timer per uke
4. 31-40 timer per uke
5. Mer enn 40 timer per uke

Alle

Spm3

Har du jevnlig tilsyn med barn under 15 år som ikke bor hos deg? Regn ikke med tjenester du får betalt for.

Med tilsyn mener vi pleie, pass, hjelp til hjemmelekser, deltakelse i lek, høytlesning og lignende.

Regn ikke med arbeid i frivillige organisasjoner.

Regn med egne barn og stebarn som ikke bor hos deg.

1. Ja	→	spm4a
2. Nei	→	spm4a

Hvis deltidssysselsatt eller ikke i arbeid

Spm4a

Du har tidligere sagt at [du ikke jobber heltid/du ikke er i arbeid]. Har dette noen sammenheng med omsorg for barn? Vi tenker her på alle barna du har omsorg for.

Dette gjelder både egne barn og andre barn som IO har omsorg for.

1. Ja	→	spm4b
2. Nei	→	spm6

Hvis Spm4a = Ja

Spm4b

[Du har tidligere sagt at [du ikke jobber heltid/du ikke er i arbeid] på grunn av omsorg for barn].

Har dette noen sammenheng med at barnetilsynsordninger ikke er lett tilgjengelige, at de er for dyre, eller at de har for dårlig kvalitet,?

1.	Ja	→	spm5
2.	Nei	→	spm6

Hvis Spm4b = Ja

Spm5

Hva er den viktigste årsaken til dette?

Er det mangel på barnetilsynsordninger, er de for dyre, har de for dårlig kvalitet eller er det andre grunner?

Med barnetilsynsordninger mener vi barnehage, dagmamma, skolefritidsordning (SFO) og praktikant/au pair.

Med tilgjengelige mener vi at det er ledige plasser og at barnehagen befinner seg innenfor rimelig avstand fra hjemmet.

1. Mangel på ordninger
2. For dyre
3. Dårlig kvalitet
4. Andre grunner

(BLD)

Hvis sysselsatt (sysstat = 1) OG barnu15 = Ja

Spm6

Har du i løpet av de siste 6 månedene vært hjemme fra arbeidet for å ta deg av syke barn under 15 år?

1.	Ja	→	spm7a
2.	Nei	→	spm8

(BLD)

Hvis Spm6 = Ja

Spm7a

Omtrent hvor mange dager var dette til sammen?

1. Antall dager: _____
2. Vet ikke → spm7b

(BLD)

Hvis Spm7a = Vet ikke

Spm7b

Husker du om det var mer enn 10 dager?

1. Ja
2. Nei

(BLD)

*Hvis sysselsatt (sysstat = 1) OG Spm1a = Ja***Spm8**

Har du i løpet av de siste 6 månedene vært hjemme fra arbeidet fordi barnehagen eller skolefritidsordningen hadde planleggingsdag eller dagmamma var syk?

Regn ikke med ferielukking.

1. Ja	→	spm9
2. Nei	→	spm10

(BLD)

*Hvis Spm8 = Ja***Spm9**

Omtrent hvor mange dager var dette til sammen?

Antall dager: _____

(REDWORK Col 205)

*Hvis barnu8 = Ja OG (sysstat = 1 ELLER (ISY61 = 1 OG (Ref.år – ISY62a =< Aldyngst)))***Spm10**

Har du hatt redusert arbeidstid i minst en måned for å ta deg av det yngste barnet i husholdningen? Regn ikke med lønnet foreldrepermisjon .

Lønnet foreldrepermisjon er per i dag er 56 uker med 80 prosent lønnskompensasjon eller 46 uker med 100 prosent lønnskompensasjon.

1. Ja	→	spm11
2. Nei	→	spm11

(STOPWORK Col 206 + PARLEAVE Col 207)

*Hvis barnu8 = Ja OG (sysstat = 1 ELLER (ISY61 = 1 OG (Ref.år – ISY62a =< Aldyngst)))**dvs sysselsatt eller (har vært i arbeid og ref.år-siste arbeidsår <=alder på yngste barn+1, dvs IO var sysselsatt da yngste barn ble født.)***Spm11**

Har du hatt ulønnet permisjon i minst en måned for å ta deg av det yngste barnet i husholdningen?

Regn ikke med lønnet foreldrepermisjon .Lønnet foreldrepermisjon er per i dag er 56 uker med 80 prosent lønnskompensasjon eller 46 uker med 100 prosent lønnskompensasjon.

1. Ja	→	spm12
2. Nei	→	spm13a

(STOPWORK Col 206 + PARLEAVE Col 207)

*Hvis spm11=ja***Spm12****Hvor lenge varte denne permisjonen?***Hvis IO har hatt flere permisjoner, oppgis den med lengst varighet.*

1. MINST 1 OG OPPTIL 3 MÅNEDER
→ spm 13a
2. MER ENN 3 MÅNEDER OG OPPTIL 6 MÅNEDER →
spm 13a
3. MER ENN 6 MÅNEDER OG OPPTIL 1 ÅR
→ spm 13a
4. MER ENN 1 ÅR
→ spm 13a
5. ER FORTSATT I PERMISJON
→ spm 13a

(REGCARE Col 197)

*Alle***Spm13a****Har du regelmessig ulønnet omsorg for pleietrengende voksne i husholdningen?****Vi tenker her på syke, gamle eller funksjonshemmede over 15 år.***Med omsorg mener vi pleie, stell, hjelp til husarbeid og personlig økonomi, sosialt samvær, spaserturer o.l.**Regn ikke med lønnet arbeid eller arbeid i regi av frivillige organisasjoner.*

1. Ja → spm 13b
2. Nei → spm 13c

(HOD)

*Hvis Spm13a = Ja***Spm13b****Hvilket familieforhold har du til denne eller disse personene?***Flere svar mulig.*

1. EKTEFELLE/SAMBOER/PARTNER
2. EGNE BARN/STEBARN/FOSTERBARN 15 ÅR OG ELDRE
3. ANNEN SLEKTNING
4. ANNEN IKKE-SLEKTNING

(AID)

*Alle***Spm13c****Har du regelmessig ulønnet omsorg for pleietrengende voksne utenfor husholdningen?***Vi tenker her på syke, gamle eller funksjonshemmede over 15 år.**Med omsorg mener vi pleie, stell, hjelp til husarbeid, personlig økonomi, handling, sosialt samvær, spaserturer o.l.**Regn ikke med lønnet arbeid eller arbeid i regi av frivillige organisasjoner.*

1. Ja → spm13d
2. Nei → spm15a

(HOD)

*Hvis Spm13c = Ja***Spm13d****Hvilket familieforhold har du til denne eller disse personene?***Flere svar mulig.*

1. EKTEFELLE/SAMBOER/PARTNER
2. EGNE BARN/STEBARN/FOSTERBARN 15 ÅR OG ELDRE
3. ANNEN SLEKTNING
4. ANNEN IKKE-SLEKTNING

(AID)

*Hvis Spm13c = Ja***Spm14****Omtrent hvor mange timer per uke gir du slik omsorg?***Hvis IO synes det er vanskelig å svare, be om et gjennomsnitt for de siste fire ukene.***Antall timer: _____**

(IMPFACIL Col 199)

*Hvis (deltidssysselsatt (sysstat=1 og (sys31 = 1 eller sys32 = 2)) ELLER ikke i arbeid (sysstat ≠ 1)) OG (spm13a = Ja ELLER spm13c = Ja) OG (sys33a ≠ 4,5 ELLER ISY78b ≠ 5,6)***Spm15a****Du har tidligere sagt at [du ikke jobber heltid/du ikke er i arbeid].****Har dette noen sammenheng med omsorg for pleietrengende voksne?**

1. Ja	→	spm15b
2. Nei	→	spm16

(IMPFACIL Col 199)

*Hvis Spm15a = Ja ELLER SYS33a = 4,5 ELLER ISY78b = 5,6***Spm15b****[Du har tidligere sagt at [du ikke jobber heltid/du ikke er i arbeid] på grunn av omsorg for pleietrengende voksne].****Har dette noen sammenheng med at omsorgsordningene ikke er lett tilgjengelige, at de er for dyre eller at de har for dårlig kvalitet?**

1. Ja	→	spm16
2. Nei		

(NOWRECAR Col 201)

Hvis Spm15b = Ja

Spm16

Hva er den viktigste årsaken til dette?

Er det mangel på omsorgsordninger, er de for dyre, har de for dårlig kvalitet, eller er det andre grunner?

Med omsorgsordninger mens her hjemmehjelp, hjemmesykepleie, dagsentra, aldershjem, sykehjem og lignende.

1. Mangel på ordninger
2. For dyre
3. Dårlig kvalitet
4. Andre grunner

(AID)

Hvis Spm13a = Ja ELLER Spm13c = Ja

Spm 17

Har du i løpet av de siste 6 månedene tatt en hel dag fri fra arbeidet på grunn av omsorgsoppgaver for pleietrengende voksne?

1. Ja → spm18
2. Nei → spm20a

(AID)

Spm 18

Omtrent hvor mange dager var dette til sammen?

Antall dager: _____

(AID)

Spm19

Hva slags type fravær var dette?

Var det...

Flere svar mulig.

1. Permisjon → spm 19
2. Ferie eller fridager
3. Sykemelding fra lege
4. Egenmelding for sykdom
5. Annet

(AID)

Hvis Spm19 = 1

Spm20

Var permisjonen betalt, ubetalt eller begge deler?

1. Betalt
2. Ubetalt
3. Begge deler

(HOD)

*Hvis Spm13a = Ja ELLER Spm13c = Ja***Spm21a****Mottar du omsorgslønn eller stønader for å ta deg av pleietrengende i husholdningen?***Gjelder både barn og voksne.*

1. Ja → spm21b
2. Nei

(HOD)

*Hvis Spm21a = Ja***Spm21b****Mottar du bare omsorgslønn, bare stønad eller begge deler?**

1. Bare omsorgslønn → spm22
2. Bare stønad
3. Både omsorgslønn og stønad → spm22

(HOD)

*Hvis Spm21b = 1, 3***Spm22****For hvor mange timer per måned mottar du omsorgslønn ?**

Antall timer: _____

(VARHOURS Col 202)

*Hvis ansatt (sysstat=1 og sys6 = 1) OG far10 = 2***Spm23****Selv om du ikke har fleksitid, har du likevel mulighet til selv å bestemme tidspunkt for start eller slutt på arbeidsdagen?***IO i svangerskapspermisjon, skal svare i følge den arbeidsavtalen de hadde før barnefødsel og som de skal tilbake til.*

1. Ja → spm24
2. Nei → spm25

(VARHOURS Col 202)

*Hvis spm23=ja***Spm24****Hvordan kan du variere arbeidstiden?**

1. Har vanlig fleksitid
2. Må arbeide et fast antall timer hver dag, men kan variere start og slutt på arbeidsdagen → spm25
3. Bestemmer selv min arbeidstid
4. Andre måter → spm25

(POSTEND Col 203)

Hvis Spm23 = Nei ELLER Spm24 = 2,4

Spm25a

Vil arbeidsgiver likevel gi deg anledning til å variere din arbeidsdag av familieårsaker?

IO må kunne variere starten eller slutten av arbeidsdagen med minst 1 time.

1	Ja
2	Nei

(POSTEND Col 203)

Hvis Spm25a = ja

Spm25b

Får du vanligvis eller bare unntaksvis anledning til dette?

1	Vanligvis
2	Unntaksvis

(POSORGWT Col 204)

Hvis ansatt (sysstat=1 og sys6 = 1) OG far10 = 2

Spm26

Bortsett fra å bruke feriedager, hvor ofte har du mulighet til å organisere arbeidstiden din slik at du kan ta fri hele dager av familieårsaker?

Vil du si...

1. Vanligvis
2. Bare unntaksvis
3. Aldri

Vedlegg B: Utvalg

Utvalg og estimering

AKU har et utvalg som består av 12 000 familiehusholdninger (24 000 personer) hvert kvartal. Hvert familiemedlem mellom 15 og 74 år deltar i undersøkelsen. For tilleggsundersøkelsen var utvalgsenheterne begrenset til personer mellom 15-64 år. I alt deltok 17 699 personer i denne undersøkelsen. Disse blir estimert til å skulle dekke en populasjon på i alt 3 236 000 personer.

Ettersom Eurostat har gitt aldersgrensen på intervjuobjektene som skal spørres, ble spørsmålet om barnetilsyn stilt til alle i aldersgruppen 15-64 år. I våre analyser har vi tatt ut de yngste i denne aldersgruppen, ettersom svært få i alderen 15-19 år har egne barn. Disse yngste kan ha passet yngre søsken, men det var ikke relevant for denne analysen. I praksis har vi holdt oss til 20 år som nedre aldersgrense.

Feilkilder og usikkerhet

Det hefter en viss statistisk usikkerhet ved tall fra utvalgsundersøkelser som AKU. Ved sammenlikning mellom ulike grupper bør en derfor skjele til den absolutte størrelsen på gruppene og tolke tallene i lys av usikkerhetsmarginene som gjelder generelt for en utvalgsundersøkelse.

Utvalgsusikkerhet er et uttrykk for den usikkerhet en får i resultatene fordi disse bygger på opplysninger om bare en del (et utvalg) av befolkningen. Ved å beregne en størrelse som kalles standardavviket, får en et mål for hvor stor utvalgsusikkerheten er. Standardavviket vil variere med hvilken variabel man ser på, men det er laget en tabell som kan tolkes som gjennomsnittlige standardavvik. Tabellen viser størrelsesordenen av standardavviket (s) for forskjellige estimerte verdier av kvartalstall.

Hvis standardavviket var kjent, kunne en finne et intervall som med en bestemt sannsynlighet inneholder den sanne verdien av en estimert størrelse (den verdien en ville ha fått om en hadde foretatt en totaltelling i stedet for en utvalgsundersøkelse). Dette intervallet kalles konfidensintervallet. Kaller en den estimerte verdien M, vil f.eks. intervallet med yttergrensene $M \pm 2s$ med 95 prosent sannsynlighet inneholde den sanne verdien av estimatet. For å få et inntrykk av hvor stort et slikt 95-prosents konfidensintervall er, kan en se på intervallet $M \pm 2s$, hvor s finnes i etterfølgende tabell.

Størrelsesorden av standardavviket (s)

Estimert verdi	Kvartalstall	
	Absolutte tall	I prosent av estimert verdi
5 000	800	16,0
7 000	900	12,9
10 000	1 100	11,0
20 000	1 600	8,0
30 000	1 900	6,3
40 000	2 200	5,5
50 000	2 500	5,0
60 000	2 700	4,5
70 000	2 900	4,1
100 000	3 500	3,5
200 000	4 800	2,4
300 000	5 800	1,9
400 000	6 600	1,7
500 000	7 200	1,4
1 000 000	9 100	0,9
1 700 000	9 600	0,6
2 000 000	9 100	0,5

Feil i spørsmål om omsorgslønn

Spørsmålene 21 a, 21 b og 22 handlet om omsorgslønn, om personen mottar omsorgslønn og/eller stønader og for hvor mange timer pr måned en mottar omsorgslønn. Dette er spørsmål som skulle ha vært stilt til alle som har oppgitt at de har omsorgsansvar, enten for barn eller pleietrengende voksne eller begge deler. Ved en feil ble dette spørsmålet bare stilt til personer som hadde omsorgsansvar for voksne. Dermed ble de som hadde omsorgsansvar for barn utelatt. Dette førte til at vi mistet vesentlig informasjon om totalt antall mottakere av omsorgslønn. Vi har derfor valgt å ikke omtale disse spørsmålene.

Avrunding i tabeller

Tabellene er avrundet til hele 1000 personer. Grunnet denne avrundingen vil i mange tilfeller rader og kolonner ikke summere seg til totalen.

Figurregister

- 3.1. Personer med omsorg for pleietrengende voksne i og utenfor husholdningen etter alder og kjønn. 2010. 1 000..... 12
- 3.2. Personer med omsorg for pleietrengende voksne utenfor husholdningen etter timer de har brukt på omsorg pr uke. 2010. Prosentdel 12

Tabellregister

2.1. Personer med barn under 8 år etter sysselsettingsstatus og bruk av tilsynsordninger. 2010. 1 000	8
2.2. Sysselsatte med barn under 15 år etter om de har vært hjemme med sykt barn, etter kjønn og heltid/deltid. 2010. 1000 og prosent.....	9
2.3. Sysselsatte med barn under 15 år som har vært hjemme med sykt barn i løpet av de siste 6 måneder etter antall fraværsdager og kjønn. 2010. 1000	9
2.4. Sysselsatte med barn under 8 år etter fravær grunnet planleggingsdag eller syk dagmamma etter kjønn. 2010. 1000.....	9
3.1a. Personer <i>med</i> omsorg for pleietrengende voksne både i og utenfor husholdningen etter sysselsetting, heltid/deltid og kjønn. 2010. 1 000	11
3.1b. Personer <i>uten</i> omsorg for pleietrengende voksne både i og utenfor husholdningen etter sysselsettingsstatus, heltid/deltid og kjønn. 2010. 1 000.....	11
3.2. Personer med omsorg for pleietrengende voksne i og utenfor husholdningen etter hvem de har omsorg for. 2010. Prosent	12
3.3. Sysselsatte med omsorg for pleietrengende voksne i og utenfor husholdningen som har hatt fravær fra arbeidet på grunn av omsorgen etter antall fraværsdager og kjønn. 2010.....	13
3.4. Fravær for sysselsatte personer med omsorgsoppgaver for pleietrengende voksne etter type fravær og kjønn. 2010. Prosent	13
4.1. Sysselsatte ansatte etter arbeidstidsordninger og kjønn. 2010. 1 000	14
4.2. Sysselsatte ansatte som ikke har fleksible arbeidstidsordninger etter muligheter til å organisere arbeidstiden slik at de kan ta fri hele dager på grunn av familieårsaker etter kjønn. 2010. 1 000	14